

ind, paa det Forslag, som er stillet af en Minoritet af Udvalget.

Jeg maa her tillige bemærke, at, forsaavidt man skulde vedtage det Forslag, som er stillet af den ærede Rigsdagsmand for Kjøbenhavns 9de Valgkreds (Fenger), og altsaa lade det af Regjeringen forelagte oprindelige Forslag blive staaende med den Redaction, som det har, kun med de Modificationer, som ere angivne i Endringsforslaget, saa vil Betingelsen for, at Fabrikken maa drives for Statens Regning i 3 Aar, være den, at dette kan skee, uden at der behøves noget Tilskud af Statens Kasse. Disse Udtryk har jeg troet behøvede en nærmere Forklaring, og jeg vilde have fremsat et bestemt Forslag i denne Henseende, naar ikke de øvrige Medlemmer af Udvalget havde anseet det for unødvendigt. Jeg skal tillade mig at udtale, hvorledes jeg troer, at disse Ord rettest bør forståes; skøndt de aabenbart efter Ordspøiningen kunne opfattes paa en anden Maade, end jeg anseer for den rigtige. Staten kan nemlig komme til at give Tilskud til Fabrikken paa forskjellige Maader; enten ligesom ved at indbetale Penge i Fabrikens Kasse, hvilket tidligere har været Tilfældet, eller ogsaa kan Fabrikken opbruge endeel af sin nærværende Beholdning, for derved at underholde sig selv. Dette vilde vel ikke være et directe Tilskud af Statskassen, men da Fabrikken er Statens Eiendom, betragter jeg dog dette som et Tilskud af Statskassen, og derfor troer jeg, at Sagen maa opfattes saaledes, at Fabrikens Activa med Fradrag af dens Passiva ikke væsentligt maae forringes i Løbet af disse 3 Aar, da i modsat Fald Lovens Forskrifter i denne Henseende ikke ere overholdte.

Under den Forsætning, at Resultatet vil blive, at Fabrikken vil blive fortsat i 3 Aar, skal jeg tillade mig blot at fremhæve et enkelt Forhold, med Hensyn til den Maade, hvorpaa Administrationen foregaaer, skøndt det ikke vil kunne gjøres til Gjenstand for en Lov. Der er nemlig fremkommen til Udvalget en Anke over, at Fabrikken, ved at afhænde sine Varer, behandler Kunderne paa forskjellig Maade, idet den navnlig behandler de Handlende her i Kjøbenhavn paa en anden Maade end de Handlende i Provindserne, og atter

disse paa en anden Maade end de Handlende, der udføre Varer til Udlandet, idet de Handlende i Provindserne faae en større Rabat end de Handlende i Kjøbenhavn, og de, der udføre Varer til Udlandet, en større Rabat, naar Udsørfelen skeer directe fra Fabrikken, end naar den skeer gjennem Mellemmænd. Denne Forskiel kan jeg rigtignok ikke skjønne er billig imod de enkelte Handlende, navnlig da der her handles med en kongelig Fabrik, og jeg kan heller ikke indsee, paa hvilken Grundsætning den egentlig kan være grundet; thi det forekommer mig, at Fabrikken, ved at fastsætte saadanne Grundsætninger, paa en noget underlig Maade stiller sig paa Kjøberens Standpunkt, istedetfor at den skulde stille sig paa Sælgerens. — For den, som sælger, er det naturligtvis ligegyldigt, om han afhænder sine Varer til Provindserne eller til Kjøbenhavn eller til Udlandet, naar han blot faaer dem solgte, og Grunden, hvorefter denne Forskiel er motiveret, navnlig at de Handlende i Provindserne have Omkostninger ved at faae Varerne tilsendte, som de Handlende i Kjøbenhavn ikke have, og at der som Folge deraf maa gives dem en større Rabat end de Handlende her i Byen, forekommer mig ikke at være tilstrækkelig. Jeg skal vel ikke videre urgere dette Punkt; men da der er fremkommet et Andragende i denne Henseende fra de Handlende, har jeg ikke villet undlade at henlede den ærede Indenrigsministers Opmærksomhed derpaa.

Schmann: Jeg skal naturligtvis ikke trætte Thinget med en almindelig Udvikling af, hvorvidt det er ønskeligt, at Staten er Fabrikant eller ikke. Der er Ingen, der har foreslaaet at oprette en Porcellainsfabrik eller at dens fortsatte Drift skulde optages mellem Statens Formaal. Her er kun Tale om en allerede bestaaende Fabrik, paa hvilken der fra Statens Side er anvendt betydelige Capitaler, og om hvilken det er anerkjendt tidligere af Folkethinget og nu paa det Bestemteste udtalt af Udvalget, at den skal gaae over til private Hænder, og det af alle de almindelige Grunde, hvorfor saadanne Fabrikker hellere bør være i private Hænder end i det Offentliges. Derimod skal jeg indskrænke mig til, saa klart som det er mig muligt, at udhæve den Modsat-